

GUIDE

Foreningens vedtægter

Udskrevet: 2024



CFSA
CENTER FOR FRIVILLIGT
SOCIALT ARBEJDE

Indhold

Foreningens vedtægter	3
-----------------------------	---

Foreningens vedtægter

Alle foreninger skal forholde sig til og vedtage et sæt vedtægter, som er foreningens formelle spilleregler. Læs hvorfor vedtægter er vigtige, hvad de skal indeholde og hvordan I bruger dem i det daglige arbejde i foreningen. Guiden indeholder ikke en facitliste eller en skabelon, men giver en række råd, som I kan overveje.

Hvorfor er vedtægter vigtige, hvad skal de indeholde, og hvordan bruger I dem i det daglige foreningsarbejde.

Og hvad gør I rent praktisk, hvis der opstår et problem, som jeres vedtægter ikke tager højde for? Og hvad stiller I op, hvis vedtægterne ikke overholdes?

Det kan du læse om i denne guide, der sætter fokus på vedtægterne som foreningens vigtige spilleregler.

Suppler guiden med vores bog: [At lede en sag. Grundbog til nye bestyrelsesmedlemmer](#). I bogen får du svar på bestyrelsesarbejdets vigtige temaer fx jura, økonomi, ledelse og strategiske overvejelser.

Hvorfor er vedtægter vigtige?

Der findes ikke en lovgivning for foreninger i Danmark. Derfor er foreningens egne vedtægter de eneste "love", der regulerer foreningens interne forhold. Der eksisterer heller ikke en facitliste eller skabelon for, hvordan foreningsvedtægter skal se ud, hvilket gør det ekstra vigtigt, at I selv sikrer jer, at I har et sæt vedtægter, der både er klare, og som samtidig tager forbehold for så mange potentielle problemer som overhovedet muligt.

I skal også være opmærksomme på, at nogle af de love, som sikrer forskellige typer af foreninger tilskud fra det offentlige, indeholder specifikke krav til foreningens opbygning, ledelse osv. Det gælder f.eks. Folkeoplysningsloven, der regulerer bl.a. aftenskolers og idrætsforeningers kommunale tilskud.

Det er op til hver enkel forening, om den ønsker at søge offentlige tilskud. Hvis man som forening ikke ønsker at søge offentlige tilskud, er der som nævnt ingen lovgivning, der stiller krav til foreningens vedtægter eller andre interne forhold.

Vedtægter kan forebygge og løse konflikter

Næsten alle foreninger oplever på et eller andet tidspunkt konflikter blandt medlemmerne. Hvis foreningens vedtægter har taget højde for sådanne konflikter og giver klare svar på, hvordan de skal løses, kan man som regel få styr på dem, inden de bliver alt for ødelæggende.

I CFSA er det vores erfaring, at der, hvor det ofte går galt, er i de foreninger, hvor vedtægterne er uklare, eller i foreninger hvor man ikke har forholdt sig til centrale og mulige problemer.

Derfor anbefaler vi, at når I skriver eller ændrer foreningens vedtægter, skal I være lidt pessimistiske og forestille jer alle de problemer, der potentielt kan opstå i foreningens fremtid. Derefter skal I sikre jer, at vedtægterne forholder sig så konkret som muligt til, hvordan de enkelte problemer skal løses. Det er ikke i 'fredstid' og i hverdagen, hvor alt fungerer fint, og alle er enige om, hvordan tingene skal køre, at vedtægterne viser deres værdi. Det er, når konflikterne opstår, og foreningens medlemmer viser sig at være dybt uenige om centrale elementer, at vedtægterne skal stå deres prøve.

Hvad skal der stå i vedtægterne?

Som nævnt findes der ikke en lovgivning, der fortæller, hvad der skal eller ikke skal stå i jeres vedtægter. På Center for Frivilligt Socialt Arbejde er det imidlertid vores erfaring, at der er en række grundlæggende emner alle vedtægter som minimum, bør forholde sig til.

Foreningens vedtægter bør som minimum forholde sig til følgende emner:

- Formål
- Hjemsted
- Optagelsesbetingelser (eksklusion)
- Kontingent
- Generalforsamling
- Bestyrelse
- Regnskab
- Tegningsregler
- Vedtægtsændringer
- Opløsning

Hos mange foreninger er det en fordel, at I supplerer med paragraffer om andre emner, som er relevante for netop jeres forening.

I kan læse mere om de enkelte punkter i vores guide [Sådan skriver I foreningens vedtægter](#)

Hvordan bruger vi vedtægterne i det daglige foreningsarbejde?

Vores erfaring er, at værdien af en forenings vedtægter viser sig, hvis der opstår uenighed og konflikter. I det daglige arbejde, hvor alle er enige om, hvad der skal ske, hvordan man skal samarbejde, og hvem der skal gøre hvad, bliver vedtægterne sjældent taget frem. Alle ved, at de er der, hvis der skulle blive brug for dem, men indtil da er der ingen grund til at drøfte vedtægter.

Vi anbefaler dog, at foreningens bestyrelse med jævne mellemrum forholder sig til vedtægterne. Det kan fx ske forud for den årlige generalforsamling, hvor bestyrelsen gennemgår vedtægterne og vurderer, om der brug for præciseringer eller tilføjelser.

Gennemgangen skal ske i god tid før generalforsamlingen, så bestyrelsen kan nå at stille eventuelle forslag til vedtægtsændringer inden for de angivne tidsfrister i vedtægterne.

Hvornår skal vi ændre vedtægterne?

Når bestyrelsen gennemgår vedtægterne, er det vigtigt at huske to ting:

1. Vedtægterne er foreningens "ejendom". Det betyder, at hvis foreningens nuværende medlemmer synes, at der er brug for ændringer, skal man foretage dem. Nogle gange er der en tendens til, at vedtægterne – især i foreninger, der har eksisteret i mange år – bliver næsten "hellige". Men foreningerne er – eller skulle gerne være – dynamiske, og de skal tilpasse sig ydre og indre forandringer. Selv om et sæt vedtægter har fungeret godt i mange år, er der ingen garanti for, at de også vil gøre det i fremtiden. Hvis I tænker, at der er brug for ændringer, så foretag dem.
2. Det er altid lettere at tage problemer og spirende konflikter i opløbet frem for at forsøge at løse dem, når de har haft tid til at udvikle sig. Det er derfor en dårlig idé at udskyde vedtægtsændringer, som I egentlig godt ved, at der er brug for. Det har måske ikke negative konsekvenser her og nu, men hvis der opstår et problem, som vedtægterne ikke tager højde for, bliver det meget sværere at foretage ændringer på det tidspunkt. Det er fx meget lettere at blive enige om en eksklusionsparagraf på et tidspunkt, hvor der er fred og ro, end når man står midt i en konflikt, der er ved at rive foreningen fra hinanden.

Hvordan lukker vi foreningen?

I en forenings vedtægter vil der næsten altid være en procedure for, hvordan man kan lukke foreningen. Ofte er det temmelig besværligt – bl.a. fordi man vil undgå, at en generalforsamling, der pludselig bliver grebet af en stemning, træffer en så vidtrækkende beslutning.

Det er imidlertid vores erfaring, at vedtægterne i praksis kan spænde ben for at nedlægge foreningen, selvom de tilbageværende aktive er enige om, at foreningen skal nedlægge sig selv. Det kan fx være tilfældet, hvis der i vedtægterne står, at halvdelen eller to tredjedele af samtlige medlemmer skal være til stede på den generalforsamling, der træffer beslutningen om at nedlægge foreningen.

I de tilfælde kan man tale om, at man kan være nødt til de facto at nedlægge foreningen – også selv om man ikke overholder de formelle spilleregler i vedtægterne. En de facto nedlæggelse sker bl.a., hvis det viser sig fuldstændig umuligt at få valgt en beslutningsdygtig bestyrelse, som vil påtage sig ansvaret for at drive foreningen videre.

Ved en de facto nedlæggelse skal den afgående bestyrelse sørge for, at foreningens midler bliver givet til et andet almennyttigt formål. Derefter skal bestyrelsen konstatere, at foreningen er nedlagt – også selv om det ikke er muligt at følge de procedurer, der står i vedtægterne.

Hvad gør vi, hvis der opstår et problem, som vedtægterne ikke tager højde for?

Uanset hvor grundigt og velovervejet I formulerer jeres vedtægter, vil der altid kunne opstå situationer, hvor der er tvivl om, hvordan vedtægterne skal fortolkes, eller hvor vedtægterne simpelthen ikke tager højde for problemstillingen. Her er det bestyrelsens opgave at finde en løsning fx ved at undersøge, hvordan foreningen tidligere har løst problemstillingen, ved at hente rådgivning ude fra eller ved at bestyrelsen tolker vedtægterne.

Bestyrelsen kan gøre dette, fordi det er bestyrelsen, der fungerer som foreningens øverste myndighed mellem generalforsamlingerne. Bestyrelsen bør dog overveje, om den reelt ønsker at træffe beslutning i et tvivls- eller konflikttilfælde eller om det skal være generalforsamlingen, som tager stilling til sagen.

Foreningens medlemmerne kan altid udfordre bestyrelsens tolkning af vedtægterne ved at tage emnet op på generalforsamlingen enten som et vedtægtsændringsforslag eller under indkomne forslag.

Læs mere om bestyrelsens tolkning af vedtægter i guiden: [Sådan løser i uenigheder og konflikter i foreningen](#)

Hvad gør vi, når vi ikke kan overholde vedtægterne?

Som medlem af en forening kan man nogle gange opleve, at det er umuligt at overholde foreningens vedtægter. Det kan der godt være gode forklaringer på, fx hvis der står i vedtægterne, at foreningens bestyrelse skal bestå af syv medlemmer, men kun seks personer, er villige til at påtage sig ansvaret.

Hvis foreningen skal køre videre, er man i sådan en situation nødt til at acceptere, at vedtægterne ikke overholdes. Man må så arbejde for hurtigst muligt at finde et ekstra bestyrelsesmedlem, så vedtægterne igen overholdes. De fleste vil dog nok i den situation være enige om, at afvigelsen fra vedtægterne er så begrænset, at man godt kan leve med den – i hvert fald i en kortere periode.

Foreningen bestemmer selv

Omvendt kan der også være mere alvorlige tilfælde – især hvis man som medlem oplever, at en bestyrelse bevidst undlader at overholde foreningens vedtægter. Det kan fx være, hvis bestyrelsen undlader at indkalde generalforsamlingen i henhold til vedtægterne. Og på den måde og med de tidsfrister, der står i vedtægterne. Hvad gør man så?

Udgangspunktet er, at foreninger er selvregulerende. Det betyder, at der ikke findes lovgivning, der fortæller, hvordan foreninger skal opbygges eller fungere.

Ingen steder at klage

At foreninger er selvregulerende betyder, at der ikke er en myndighed eller lignende, I kan klage til eller på anden vis bede om at gå ind i sagen, hvis I oplever, at en bestyrelse eller andre i foreningen ikke overholder vedtægterne.

Det er det interne medlemsdemokrati, der skal håndtere, at nogle mener, at vedtægterne ikke bliver overholdt af fx bestyrelsen. Hvis man oplever, at det ikke er muligt at håndtere dette på en ordentlig måde, må man overveje, om man fortsat ønsker at være medlem. Som sagt er der ingen myndighed, man kan klage til.

I særlige tilfælde kan man overveje at rejse en retssag i det civile retssystem, men det er typisk en langvarig og dyr fremgangsmåde. Samtidig skal man have det, der kaldes en "retslig interesse" i at få domstolens afgørelse. Det betyder, at søgsmålet skal handle om noget, der har en konkret betydning for sagsøgeren. Det kan være svært at påvise i forbindelse med frivilligt arbejde i en forening, og derfor er det også sjældent, at konflikter om manglende overholdelse af vedtægterne i frivillige foreninger ender ved domstolene.

Gode råd om vedtægter

Her får du fem gode råd om vedtægter i foreninger:

1. Når I skriver jeres vedtægter, så prøv at forestille jer, hvilke konflikter der kan opstå i fremtiden, og som vedtægterne skal hjælpe til med at løse.
2. Formuler jeres eget sæt vedtægter, som passer til jeres forening. I kan godt lade jer inspirere af andre foreningers vedtægter, men I bør ikke kopiere eller overtage deres vedtægter uden grundig tilpasning til jeres forening og forhold.
3. Tjek, om I har fået alle de vigtige punkter og elementer, vi har beskrevet i denne guide, med i jeres vedtægter. Det er ærgerligt og besværligt at skulle ændre vedtægter, blot fordi man har glemt noget.
4. Find ud af, hvem der har kompetence til at tolke vedtægterne i jeres forening (normalt er det bestyrelsen). Og hvis I foretager tolkninger, så skriv dem ned, så I kan huske, hvad I besluttede, hvis det samme problem opstår igen.
5. Gå igennem jeres vedtægter med jævne mellemrum. Vores klare anbefaling er, at det er lettere at foretage de nødvendige justeringer løbende, i stedet for at vente til problemerne opstår.

[Læs også vores guide: Sådan skriver I foreningens vedtægter](#)

Få hjælp, hvis du oplever alvorlige forhold eller mistanke om lovovertrædelser i en frivillig social organisation

Har du viden om alvorlige forhold eller begrundet mistanke om overtrædelser af love, regler, kontrakter, snyd med offentlige puljemidler mv. i en forening, frivillig organisation, et frivilligt initiativ eller projekt på socialområdet, kan du videregive din viden til [Whistleblowertilbud til det frivillige sociale område](#)

Du kan videregive informationerne anonymt.

Brug vores guider til at få svar på dine spørgsmål om frivillighed

Denne guide er udarbejdet af Center for Frivilligt Socialt Arbejde. På vores hjemmeside frivillighed.dk finder du mere end 50 guider, der giver svar på de mest almindelige spørgsmål og udfordringer, som arbejdet med frivillighed og civilsamfund giver anledning til.

Guiderne dækker alt fra konkrete spørgsmål om vedtægter, forsikring, og tavshedspligt til inspiration om at rekruttere og fastholde af frivillige.

Frivillige, foreninger, landsorganisationer, fonde og kommuner, der arbejder inden for det frivillige sociale arbejde, har mulighed for at få rådgivning via telefon eller mail.

Center for Frivilligt Socialt Arbejde

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) er et selvejende statsligt udviklings- og videnscenter om frivillighed på velfærdsområdet. Vi formidler aktuel viden om frivillighed og civilsamfund. Gennem kurser og rådgivning støtter vi foreninger, frivillige initiativer og kommuner i deres arbejde med at udvikle og styrke den frivillige indsats i hele Danmark. Vi kan også hyres til fx oplæg, udviklingsopgaver og undersøgelser. Centret er finansieret med midler fra finansloven og indtægtsdækkede opgaver.

Læs mere om CFSA på www.frivillighed.dk



Center for Frivilligt Socialt Arbejde
Albanigade 54
5000 Odense C
+ 45 66 14 60 61
info@frivillighed.dk
www.frivillighed.dk